

Opis systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Ślesinie

Niniejsza informacja stanowi realizację wytycznej nr 1.11 określonej w Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego.

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru, profilu ryzyka i skali działalności Banku.

Cele systemu kontroli

Celem systemu kontroli wewnętrznej Banku jest wspomaganie zarządzania Bankiem, realizacja wyznaczonych celów, w tym usprawnianie realizacji zadań Banku oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania, przyczyniające się w szczególności do zapewnienia:

1. skuteczności i efektywności działania Banku,
2. wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
3. przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
4. zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia cele szczegółowe, do których zalicza się m.in.:

1. wykrycie błędów i nadużyć,
2. ochrona majątku (w tym: kontrole bezpieczeństwa, gotówkowe),
3. wiarygodność i integralność informacji,
5. terminowość realizacji zadań,
6. zgodność z prawem i regulacjami,
7. dostępność systemów i aplikacji,
8. poufność informacji i danych,
9. adekwatność informacji zarządczej,
10. poprawność prezentacji i ujęcia sprawozdań finansowych,
11. racjonalne wykorzystywanie zasobów,
12. zapewnienie realizacji celów biznesowych,
13. skuteczność i wydajność.

Role organów Banku

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:

1. akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej,

2. zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
3. zatwierdzenie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
4. półroczną ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontrolnych,
5. coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej., w tym funkcji kontroli, SDZ oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego.

Komitet Audytu wspiera działania Rady Nadzorczej w zakresie sprawozdawczości finansowej i kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i stanowisko do spraw zgodności.

Do zadań Zarządu, należy w szczególności:

1. ustanowienie, w ramach trzech linii obrony, kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
2. zapewnienie ciągłości i skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, a także właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli z SDZ i komórką audytu wewnętrznego oraz dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne/czynności audytowe do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne,
3. określenie rodzaju działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
4. sporządzanie okresowej (nie rzadziej niż raz w roku) informacji dla Rady Nadzorczej o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz SDZ ze szczególnym uwzględnieniem:
 - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
 - zapewnienia niezależności SDZ,
 - zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez SDZ pracy oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji i zdobywania doświadczenia i umiejętności,
5. zatwierdzanie listy istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej,
6. zapewnienie dokonywania regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności,
7. zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,

8. zapewnienie niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez określenie odpowiedniego jego zakresu i kryteriów,
9. wyznaczenie komórki organizacyjnej/stanowiska odpowiedzialnej za zadania związane z prowadzeniem matrycy funkcji kontroli, określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów,
10. określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu pokontrolnego/raportu, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości.

Model trzech linii/poziomów obrony

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami. Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie. Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matryce funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Funkcja kontroli

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębniona jest:

1. funkcja kontroli, na którą składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli,
2. stanowisko ds. zgodności, którego zadaniem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami zewnętrznymi, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie.
3. niezależna komórka audytu wewnętrznego – komórka Spółdzielni wykonująca zadania związane z przeprowadzaniem audytu w Systemie Ochrony.

Na wszystkich poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej stosowane są odpowiednie mechanizmy kontrolne lub niezależne monitorowanie ich przestrzegania.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii. Za monitorowanie odpowiednio: poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych oraz pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada główna księgowa oraz stanowisko ds. zgodności. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:

- celów systemu kontroli wewnętrznej,
- złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych,
- liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych,
- ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
- zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii,
- zasady proporcjonalności.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest matryca funkcji kontroli, w której powiązано cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów.

Komórka ds. zgodności

W Banku rolę komórki ds. zgodności pełni Stanowisko ds. zgodności (SDZ). Osoba zajmująca to stanowisko wykonuje również zadania związane z kontrolą wewnętrzną. Celem działania SDZ jest zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego postępowania. SDZ podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu. W ramach procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności SDZ identyfikuje ryzyko braku zgodności – tj. określa obszary ryzyka w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przez nią przeprowadzanych; ocenia ryzyko braku zgodności - tj. wskazuje poziom ryzyka przez pomiar ilościowy lub szacowanie jakościowe tego ryzyka; kontroluje ryzyko braku zgodności przez określenie rodzajów stosowanych mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności oraz wskazanie komórek organizacyjnych

Załącznik nr 8 do Zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Ślesinie
odpowiedzialnych za zaprojektowanie, wdrożenie i stosowanie poszczególnych rodzajów mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności w procesach, w których uczestniczą; monitoruje ryzyko braku zgodności przez sprawdzanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontrolnych; raportuje o ryzyku braku zgodności do Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu oraz do Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB (komórki audytu).

Niezależność Stanowiska ds. zgodności zapewniona jest poprzez: formalne wyodrębnienie stanowiska w strukturze organizacyjnej, zatwierdzenie przez Zarząd i Radę Nadzorczą regulaminu jego funkcjonowania, zapewnienie bezpośredniego kontaktu z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, udział w posiedzeniach Zarządu i Rady Nadzorczej, powołanie/odwołanie pracownika na stanowisku odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej.

Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, stanowiska do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego. Dokonując oceny, Rada Nadzorczej bierze pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz stanowiska do spraw zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:

- rekomendacji Komitetu Audytu,
- informacji Zarządu banku,
- okresowych raportów z kontroli
- istotnych informacji uzyskane od jednostki zarządzającej systemem ochrony,
- ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
- ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione instytucje m.in. KNF,
- ocen i wyników kontroli dokonywane przez podmioty zewnętrzne.